

Inventariserend Veldonderzoek (IVO) Opperdoes-Kluitens-Zuid

Peter Jongste, Sebastiaan Knippenberg

Archeologisch Onderzoek Leiden BV

Colofon

Archol Rapport nummer 44

Uitvoering: drs. S. Knippenberg
dhr. C. van der Linde
dhr. R. Timmermans
drs. T. Hamburg
drs. W. van Zijverden (fys.geo.)

Opdrachtgever: Gemeente Noorder-Koggenland

Directievoering: drs. C. Koot

Auteurs: Dr. P. Jongste
Drs. S. Knippenberg

Beeldmateriaal: drs. W. Laan
Ing. S. Shek

Opmaak: Textcetera, Den Haag

Reproductie: Haveka, Alblaserdam

ISSN 1569-2396

© Archol, Leiden, 2005
Postbus 9515
2300 RA Leiden

info@archol.nl
071-527 33 13

Inhoud

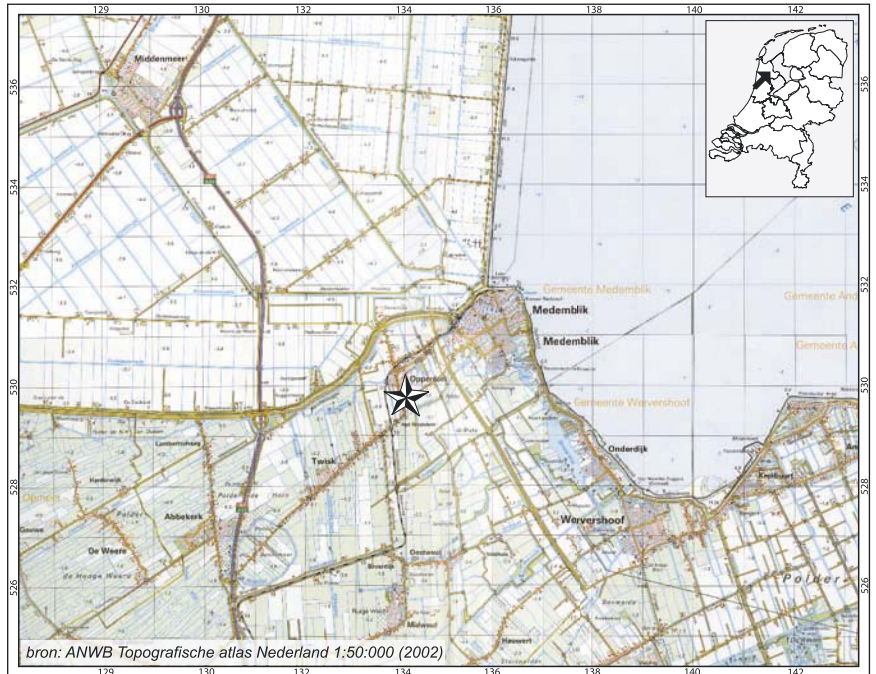
1	Inleiding	5
	Administratieve gegevens vindplaats	6
2	Verantwoording van het veldwerk	6
3	Vooronderzoek	7
4	Resultaten van het onderzoek	8
	4.1 Inleiding	8
	4.2 Bodemopbouw	9
	4.3 Kwaliteit van de archeologische resten	9
	4.4 Datering	9
	4.5 Vondstmateriaal	15
	4.6 Ecologische monsters	15
	4.7 Monsters uit profielen	16
5	Waardering	16
6	Aanbeveling	18
	Literatuur	19

1 Inleiding

Tussen 29 september en 6 oktober 2004 heeft Archol een inventariserend veldonderzoek verricht door middel van proefsleuven op een terrein aan de Almereweg te Opperdoes (gemeente Noorder-Koggenland, Noord Holland) (afb. 1). Voorafgaande aan het proefsleuvenonderzoek heeft geen vooronder-

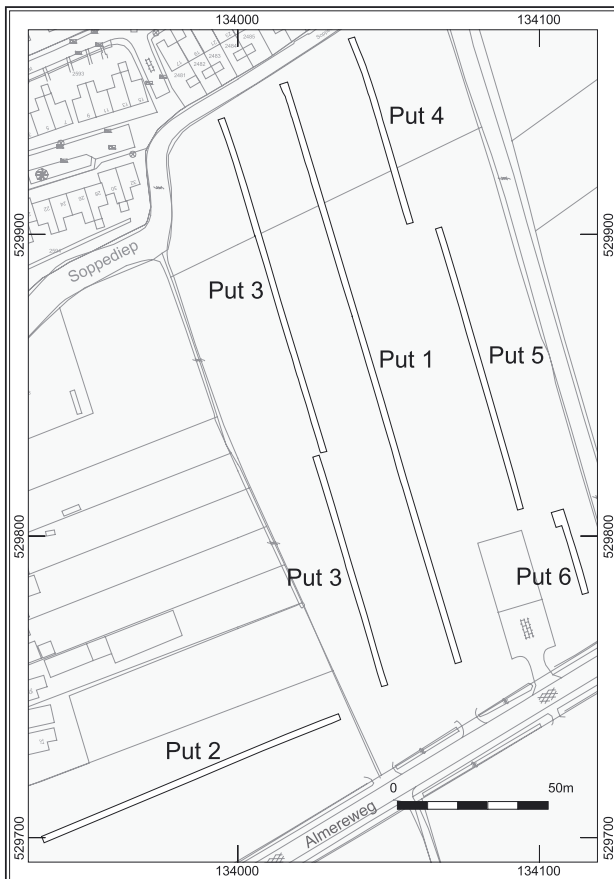
Afbeelding 1

Onderzoeksgebied

Afbeelding 2

Onderzoeksterrein met overzicht putten

zoek plaatsgevonden. Wel heeft het Stichting Steunpunt Cultureel Erfgoed Noord-Holland in samenwerking met de Faculteit der Archeologie van de Universiteit Leiden een Programma van Eisen opgesteld, waarin vondstmeldingen uit de omgeving van het terrein kort zijn gepresenteerd.¹ Op grond van deze vondstmeldingen bestond het vermoeden dat op het terrein prehistorische nederzettingsterreinen vanaf het neolithicum en/of middeleeuwse resten die verband houden met de dorpsvorming van Opperdoes, aanwezig zouden zijn. Ten gevolge van de grootschalige ruilverkavelingen van het recente verleden in het gebied rond Opperdoes was de mogelijkheid aanwezig dat het terrein als gevolg van diepploegen tot 60/80 cm verstoord zou zijn geweest. Hierdoor konden alle archeologische waarden in de ondergrond verdwenen zijn. Het terrein bestaat uit twee delen: een smal en langgerekt terrein (oost-westelijk georiënteerd) en een groter, blokvormig terrein (ten oosten daarvan in een noordzuidelijke oriëntatie) (afb. 2).

Het IVO viel daarom in twee fasen uiteen. Fase 1 bestond uit twee haaks op elkaar staande sleuven van 2 meter breed op elk van de terreinen, waarbij moest worden vastgesteld in welke mate de ondergrond door verploeging aangetast was en of er archeologische resten aanwezig waren. Fase 2 betrof

¹ Fokkens en Alders 2003: PvE-nr. SCENH-03P034

een aanvullend onderzoek door middel van twee extra sleuven met eenzelfde breedte in geval deze verstoring beperkt waren en de archeologische resten daartoe aanleiding gaven. Doel van dit tweede-fase onderzoek was om vast te stellen wat omvang en verspreiding was van de archeologische resten.

De resultaten van de eerste fase gaven inderdaad aanleiding tot de uitvoering van het tweede-fase-onderzoek. Dit rapport is bedoeld om een overzicht te geven van de resultaten van het onderzoek, alsmede een waardering te geven van de vindplaats en te komen tot voorstellen ten behoeve van het selectie-advies.

Het onderzoek heeft een behoudenswaardige vindplaats opgeleverd. Gestreefd moet worden naar behoud van de archeologische waarden in de bodem. Mocht behoud en bescherming van de vindplaats niet mogelijk zijn, dan zal het onderzoek dienen te worden voortgezet in de vorm van een vlakdekkende opgraving.

Administratieve gegevens vindplaats

Provincie:	Noord-Holland
Gemeente:	Noorder-Koggenland
Adviseur:	Drs. G. Alders (Stichting Steunpunt Cultureel Erfgoed Noord-Holland)
Directievoering:	Drs. C. Koot
Plaats:	Opperdoes
Toponiem:	Soppediep/Almereweg
Kaartblad:	14H
Coördinaten:	133936/529692; 133981/529940; 134068/529970;134145/529780
Omvang:	27.250 m ² (2,7 ha)

2 Verantwoording van het veldwerk

Naar aanleiding van de resultaten van de eerste twee sleuven (put 1 en 2) (afb. 2) is op vrijdag 1 oktober overleg gevoerd met drs. G. Alders van het Steunpunt Cultureel Erfgoed Noord-Holland met het voorstel een vervolg te geven aan het onderzoek door middel van extra sleuven aan weerszijden van put 1 om het grootste terrein verder te onderzoeken. De redenen waren:

- De verstoring als gevolg van diepploegen bleek zich te beperken tot de bouwvoor. Op sommige delen was zelfs nog een oud bodemprofiel aanwezig waarin vondstmateriaal ingebed was (deze vondstlaag is voor het gehele onderzoek 5020 genoemd).
- Over de gehele lengte van zowel put 1 als put 2 werden grondsporen ontdekt. Daarbij werden niet alleen grondsporen aangetroffen die verband houden met de omgeving van nederzettingen (percleringsporen; kringgreppeltjes), maar ook sporen die in verband kunnen worden gebracht met erven (kuilen, kleinere en grotere paalsporen).

Op grond van het aardewerk dat met name in de vondstlaag en enkele onderzochte kuilvullingen aanwezig was, kon de vindplaats gedateerd worden in de ijzertijd.

Diezelfde dag verleende de opdrachtgever toestemming om een vervolgonderzoek uit te voeren. Bij dit vervolgonderzoek is het Programma van Eisen grotendeels gevolgd. Afwijkend is de sleuf ten oosten van put 1 niet in één keer gegraven, maar in drie kortere delen die verspringend zijn aangelegd. De reden was de schuur die op dit deel van het terrein aan de Almereweg aanwezig was.

3 Vooronderzoek

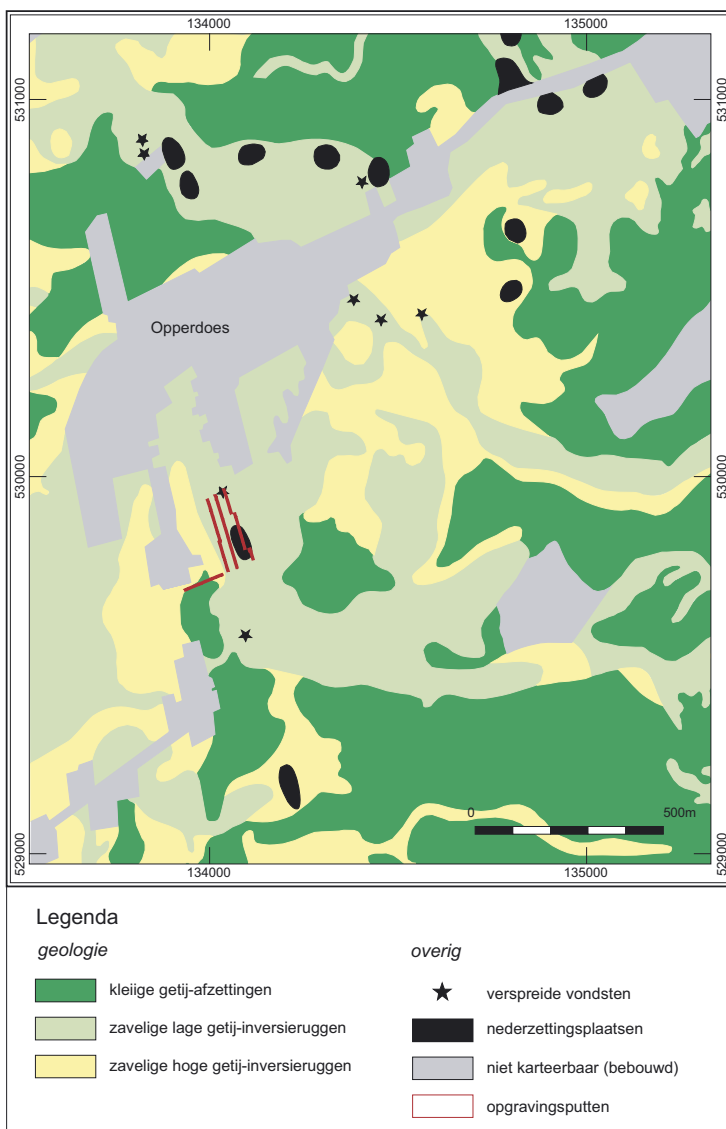
Het terrein waar het veldwerk plaats had is gelegen op een fossiele zandrug, overblijfsel van een doorbraakgeul die omstreeks 2200 v. Chr vanuit Bergen via Opperdoes naar Medemblik liep. Deze geul vormde na droogvallen een relatief hoog gelegen deel in het landschap en was daardoor geschikt voor bewoning gedurende de bronstijd en ijzertijd.

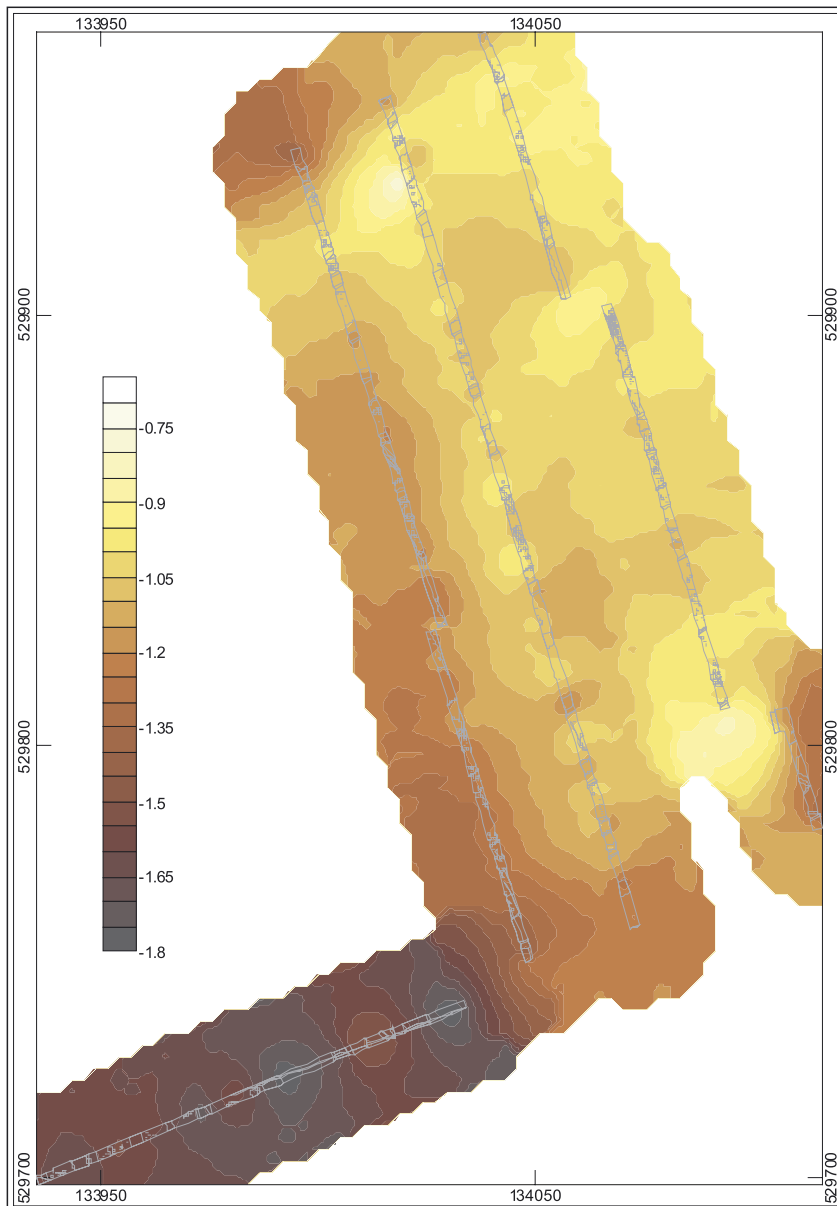
Oppervlakte karteringen door de Universiteit van Amsterdam hebben eind jaren '70 een dertiental vindplaatsen rond Opperdoes opgeleverd (Woltering

1985). Alle vindplaatsen konden in de ijzertijd gedateerd worden. Deze dateringen zijn voor de regio opmerkelijk, daar tot dat moment het idee was dat bewoning na de late bronstijd ophield. Omdat het merendeel van de vindplaatsen door herverkaveling en egalisering zou verdwijnen is met subsidie van de provincie Noord-Holland besloten om vier vindplaatsen archeologisch te onderzoeken. Het veldwerk is in 1979 en 1980 uitgevoerd en is tot op heden niet uitgewerkt (voorlopige verslagen door Buurman 1993; Woltering 1980, 1981, 1985). Alle vindplaatsen leverden sporen uit de periode late bronstijd tot late ijzertijd, met een nadruk op de late ijzertijd. Bestudering van het kaartje gepubliceerd door Woltering naar aanleiding van de veldkartering, toont ons dat in ieder geval één, maar mogelijk twee van de destijds in kaart gebrachte vindplaatsen op het terrein liggen van het huidige onderzoek (Woltering 1985: afb. 28, p.226)(afb. 3). Voorts laat het kaartje zien dat deze locatie midden op de kreekrug ligt in tegenstelling tot de onderzochte vindplaatsen die aan de rand van de kreek liggen. De resultaten van het recentelijk uitgevoerde veldwerk bevestigen de aanwezigheid van een vindplaats op deze locatie en het verwachte landschap. Het grotere oostelijk gelegen terreindeel valt namelijk samen met de kreekrug (lichte zavel). Het smallere, westelijk gelegen terrein bestaat uit een depressie van komklei afgedekt door zavel (afb. 4).

Afbeelding 3

Lithogenetische kaart van Opperdoes en omgeving

Afbeelding 4

Hoogte van het sporenvak in meters – NAP

4 Resultaten van het onderzoek

4.1 Inleiding

Kort samengevat zijn er in het totaal 4 lange sleuven van twee meter breed aangelegd, met een totale oppervlakte van ongeveer 1400 m² (afb. 5) Twee sleuven, nr. 1 en 2 zijn in één keer over de gehele lengte van de percelen doorgetrokken en twee sleuven zijn versprongen. Het noordelijke deel van put 3 is twee meter naar het westen verlegd, omdat een brede greppel die min of meer evenwijdig aan de sleufrichting loopt over bijna de gehele sleufbreedte het zicht aan het vlak ontnam. Hetzelfde gold ook voor de aanleg van sleuf 4. Dit verlegde deel is put 5 genoemd. Put 5 is gegraven tot aan de schuur, waarna weer 15 m naar het oosten is verlegd. Dit laatste deel is put 6 genoemd.

In alle sleuven is maar 1 vlak aangelegd. Een uitzondering hierop vormde de noordelijkste zeven meter van put 5. Hier tekenden zich op een hoger niveau duidelijke eergetouw krassen af (prehistorische ploegsporen). Dit hogere niveau is vlakgetekend en gefotografeerd waarna dit deel van de put nog enkele centimeters is verdiept, tot een duidelijk sporenvak verscheen.

Deze is als vlak twee getekend is. Alle vlakken zijn getekend, en om de 20 m is een profielopname gedaan, waarvan een deel bekeken is door een fysisch geograaf. Een klein deel van de sporen is gecoupeerd. Vondsten zijn waar aangetroffen verzameld, en van een klein aantal sporen en lagen is een grondmonster genomen.

4.2 Bodemopbouw

Grote delen van het terrein zijn beperkt of nauwelijks aangetast door latere groundbewerking en (ruil)verkaveling. Alleen langs de westelijke en oostelijke terreingrenzen van het grotere perceel is een smalle strook in de flankzone van de huidige perceelsloten op dusdanige diepte verstoord dat daar nauwelijks nog archeologische resten aanwezig zullen zijn. Op met name het centrale deel van het grote perceel is zelfs nog een deel van de oude bodem aanwezig, waarop nog resten van het afdekkende Romeins veen. Hier zijn ook de ploegsporen uit de late prehistorie herkend die doorgaans pal onder de oude ploegvoor hangen en slechts enkele centimeters diep zijn (afb. 6).

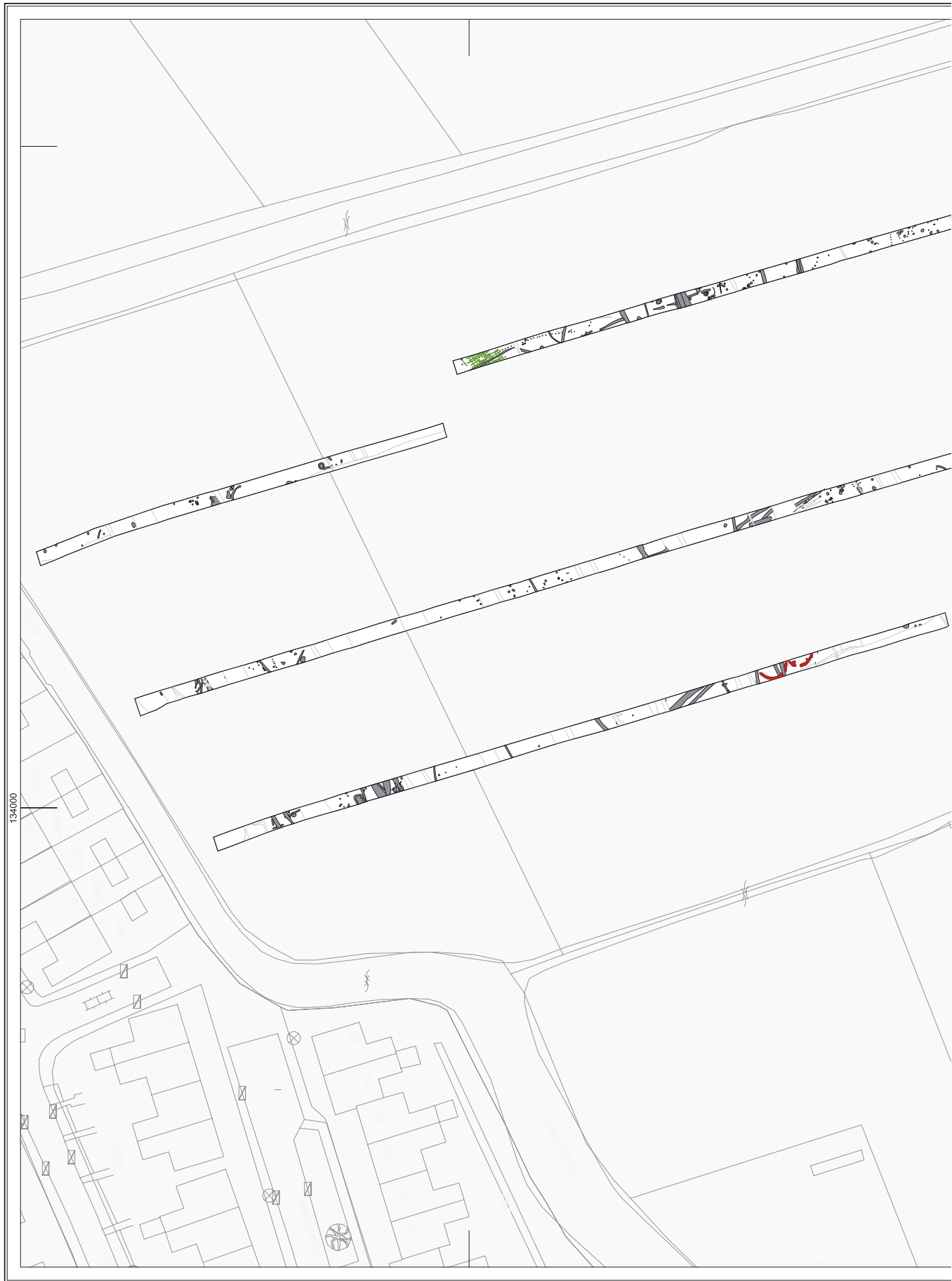
4.3 Kwaliteit van de archeologische resten

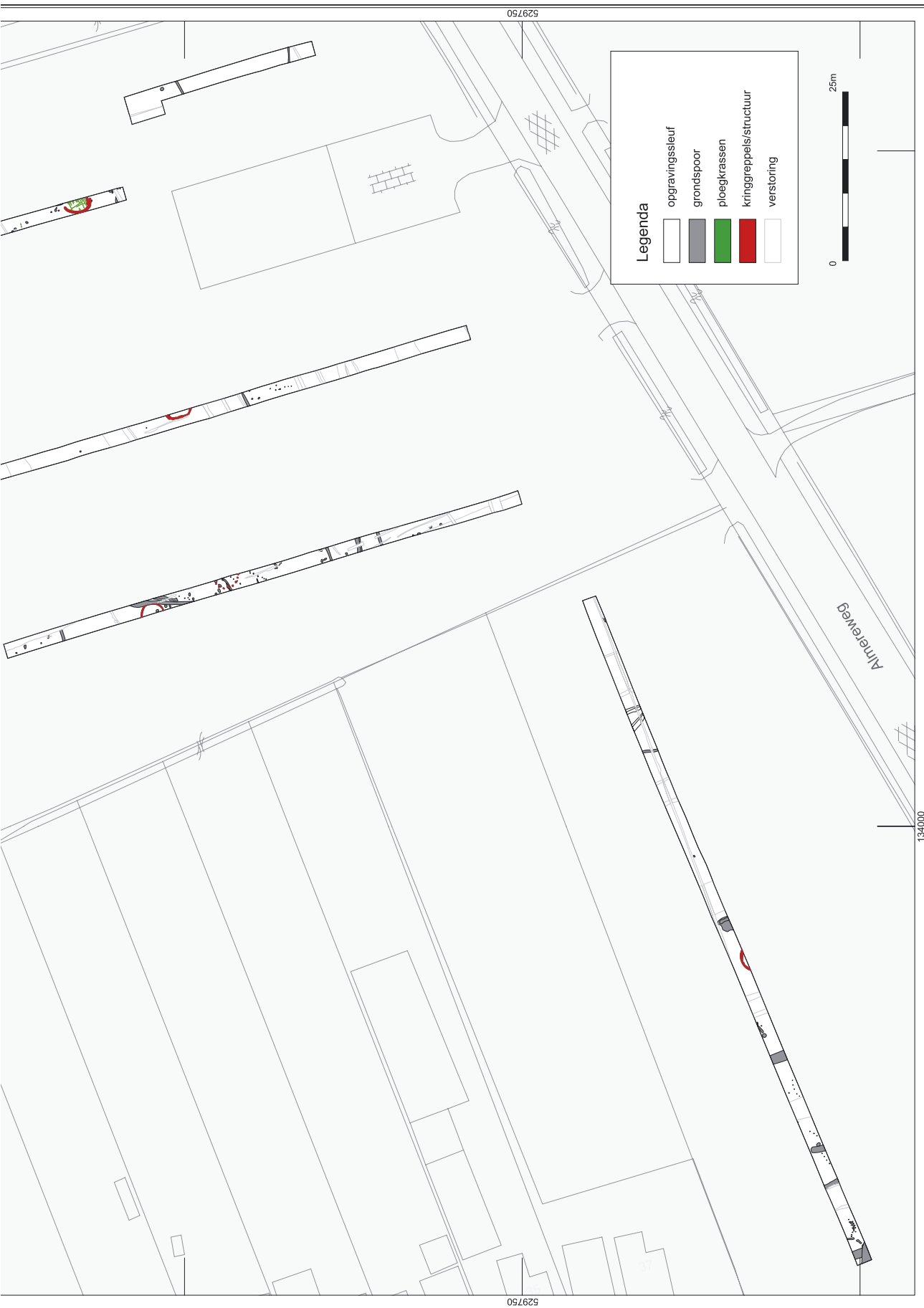
Gezien de geringe versterking tot op sporen niveau zijn er in totaal ongeveer 450 grondsporen in het vlak waargenomen en gedocumenteerd (zie afb. 5). Bij ongeveer 100 sporen daarvan gaat het om vullingen van middeleeuwse sloten, die een beeld geven van de oude percelering, recente ploegbanen en om recente drainage greppeltjes. Deze recente verkavelings- en drainagesporen vormen in feite de enige versterking van de vindplaats in ruimtelijke zin. Het merendeel van de sporen kunnen als archeologisch interessant bestempeld worden. Onder die laatste categorie vallen kuilen, paalsporen, greppels, kringgreppels, rijen staakgaatjes, en eergetouw krassen (afb. 7, 8, 9 en 10). Nauwkeurige bestudering van de vlaktekeningen laat zien dat over de gehele omvang van beide terreinen archeologisch interessante sporen aanwezig zijn. Ondanks dit algemene voorkomen kunnen wel gebieden onderscheiden worden waar de concentratie sporen beduidend hoger is (globaal in drie concentratiegebieden weergegeven) (afb. 11). De diepte van de sporen bedraagt tussen de 5 en de 30 cm. Niet uitgesloten is dat er diepere sporen aanwezig zullen zijn. Gedacht wordt aan kuilen en waterkuilen.

De aard van de sporen duidt erop dat we te maken hebben met prehistorische erven en een omliggend cultuurlandschap. In put 1, 3 en 5 zijn duidelijk vier locaties aan te wijzen waar de aanwezigheid van meerdere paalsporen mogelijk wijzen op de ligging van boerderij plattegronden. Daarnaast zijn er nog tenminste vier locaties aan te wijzen waar zich paalsporen bevinden, echter lager in aantal. Voorts duiden kringgreppels, greppels, stakenrijtjes en eergetouw krassen op de aanwezigheid van percelen voor akkerbouw en weidegronden. De aanwezigheid van staken rijtjes, die de ligging van omheiningen voor dergelijke percelen aangeven is opmerkelijk, omdat dergelijke sporen nauwelijks beschreven zijn voor deze regio.

4.4 Datering

Op grond van verschillende aanwijzingen kunnen we de sporen grofweg toeschrijven aan de periode die loopt van de late bronstijd tot aan de late ijzertijd. De hoeveelheid aangetroffen vondstmateriaal afkomstig uit de

Afbeelding 5
Alle sporenkaart

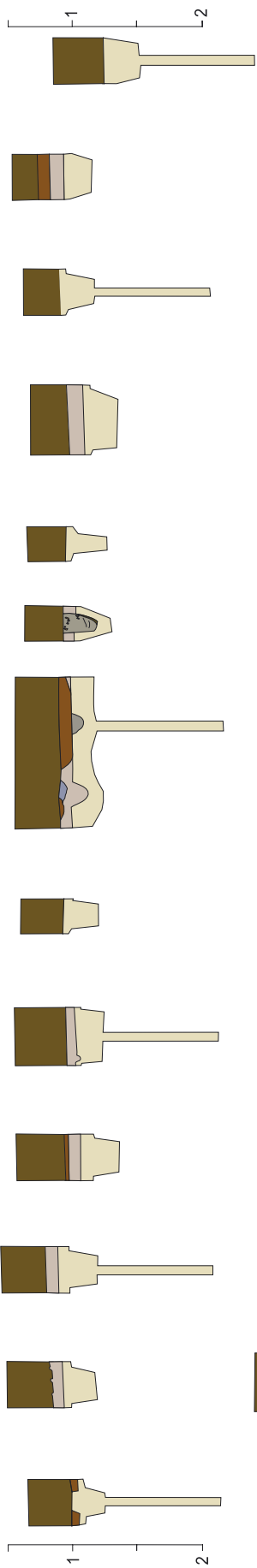
Afbeelding 6a

Profielopnames: put 1, 3-6

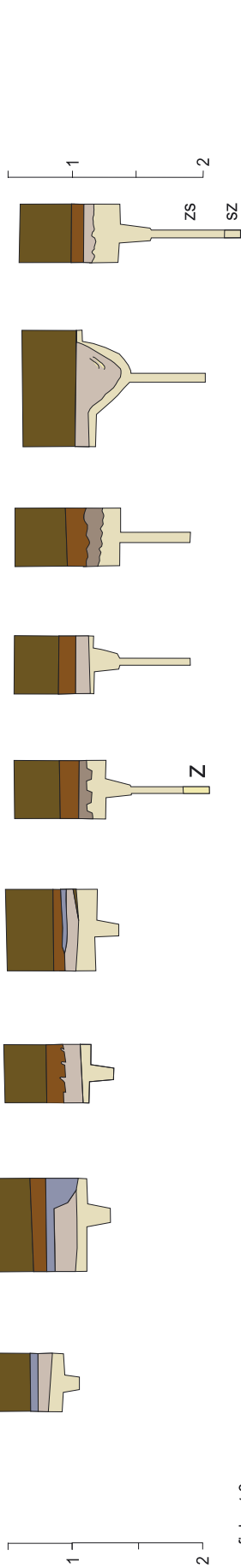
zuid

noord

profiel put 4-5-6

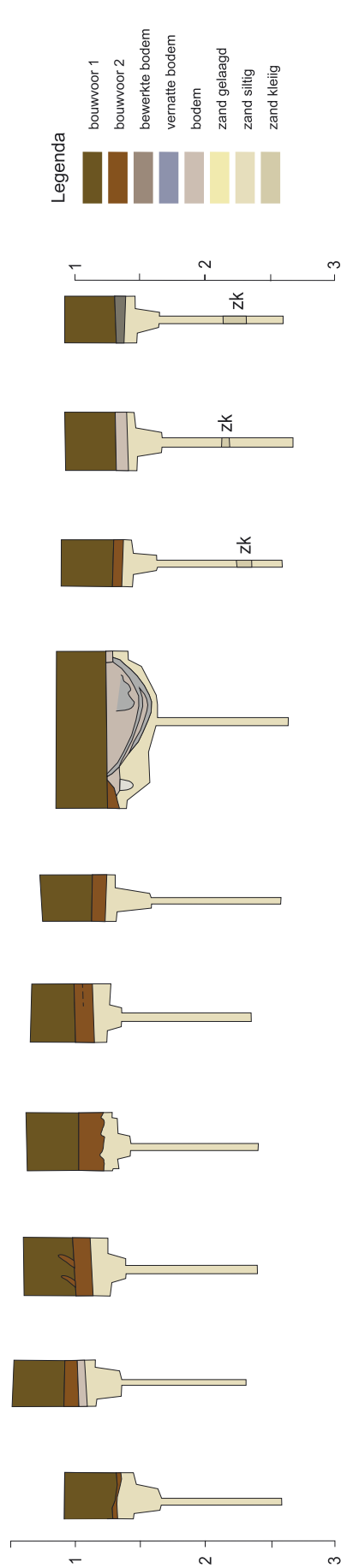

profiel put 1

3 -NAP

profiel put 3

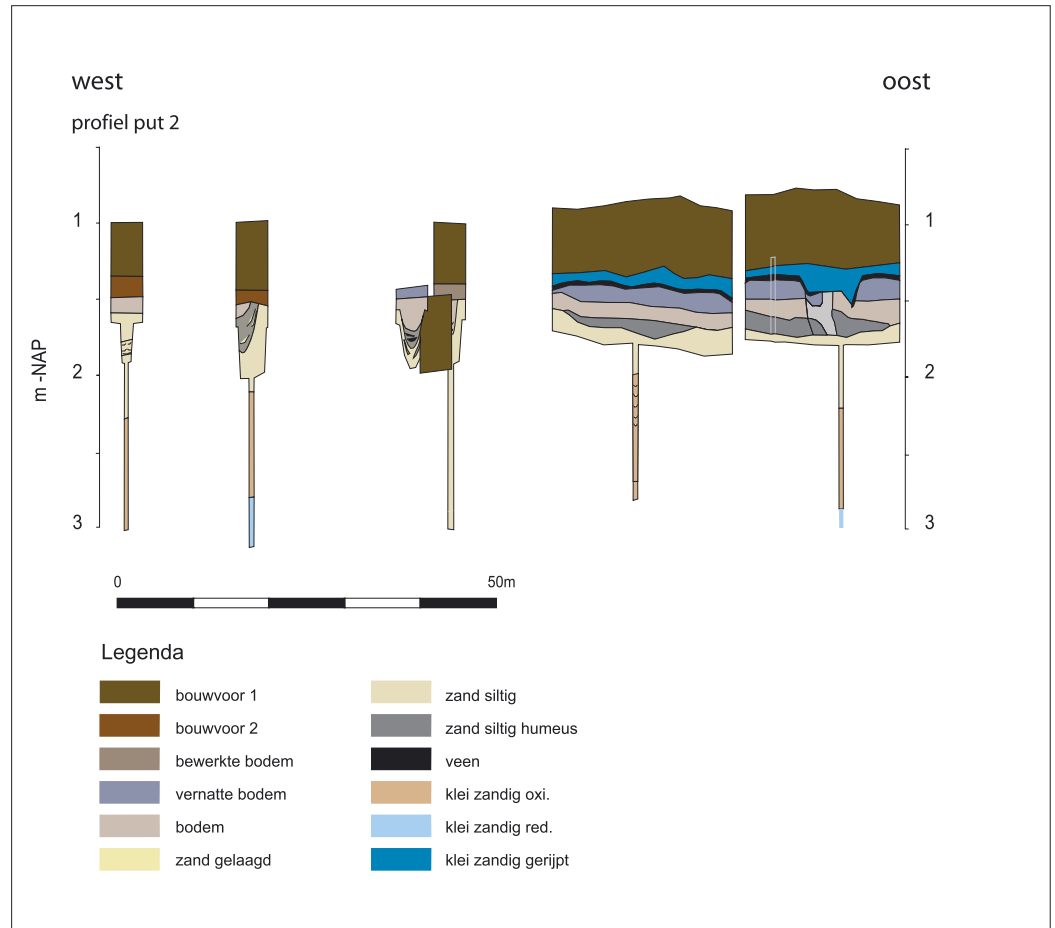
Legenda

- bouwvoor 1
- bouwvoor 2
- bewerkte bodem
- vernatte bodem
- bodem
- zand gelaagd
- zand siltig
- zand kleilig

Afbeelding 6b

Profielopnames: put 2

Afbeelding 7

Eergetouwkrassen

Afbeelding 8

Kringgreppel

Afbeelding 9

Paalspoor in profiel

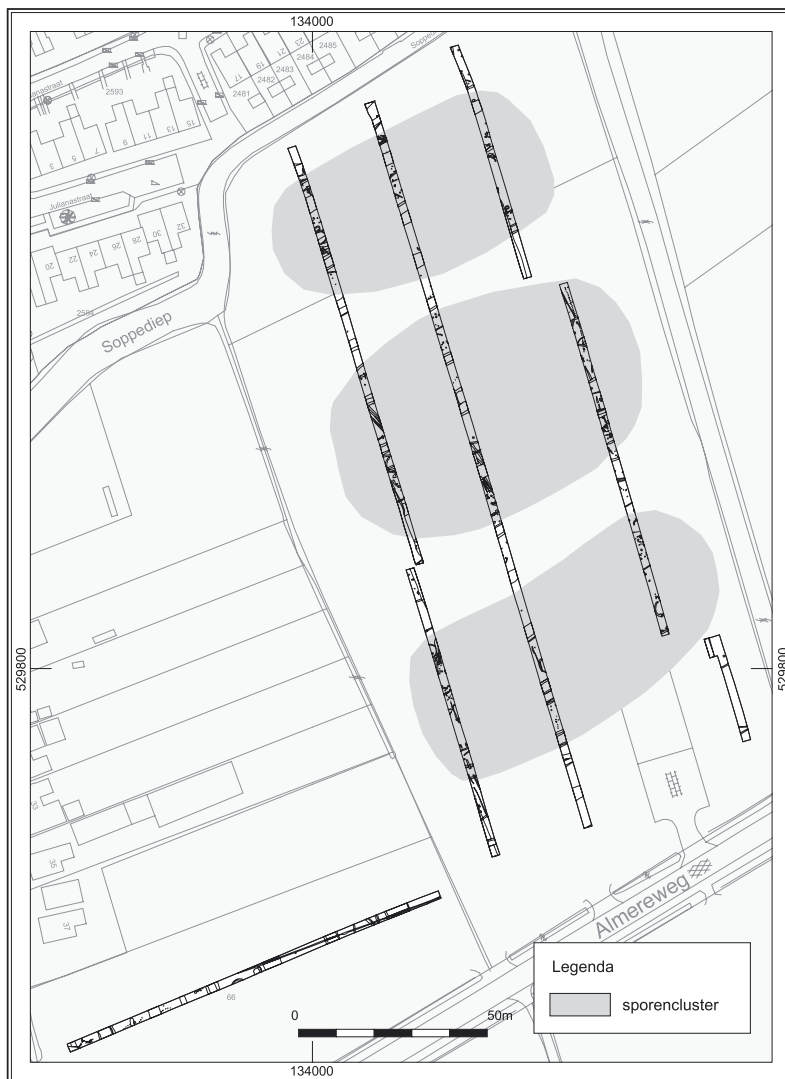
Afbeelding 10

Oversnijdende paalsporen

sporen en de oude bodem is over het algemeen klein, hetgeen de datering bemoeilijkt. Een klein aantal sporen daarentegen heeft wel materiaal opgeleverd. Een eerste inspectie van dit materiaal wijst op een datering in de late ijzertijd.² Daarnaast duidt de aanwezigheid van een aantal kringgreppels op een bronstijd datering, gezien het algemene voorkomen van dergelijke sporen in deze periode. Deze greppels leverden helaas geen dateerbaar materiaal op. Aardewerk uit de bronstijd om deze datering verder te onderbouwen is, twee kleine scherfjes daargelaten die dateren uit de late bronstijd of vroege ijzertijd, niet aangetroffen. Dit mogelijk lange gebruik van het terrein gedurende prehistorie, wordt ook bevestigd door een duidelijke vari-

Afbeelding 11

Zones met hoge spoordichtheid

² Voor de datering van het aardewerk is de expertise van dr. R. van Heeringen (ROB) en drs. S. Bloo (ADC) gevraagd.

atie in spoorvullingen. Het merendeel van de sporen heeft een vullingstype dat overeenkomt met de textuur van het onderste niveau van de oude bodem en derhalve gelijk gesteld moet worden met de eerste bodemvorming. Van enkele sporen kon vastgesteld worden dat ze dit bodem niveau duidelijk doorsnijden. Daarnaast bestaat er nog een groep sporen, voor welke deze relatie nog niet duidelijk is.

4.5 Vondstmateriaal

Zoals al aangegeven is de hoeveelheid vondstmateriaal klein. In geen van de bodemprofielen kon een duidelijke vondstlaag geïdentificeerd worden. Voorts waren de meeste sporen vondstarm. Een snelle bestudering van het aangetroffen materiaal laat zien dat aardewerk de meest voorkomende categorie vormt, gevolgd door dierlijk bot, en een zeer kleine hoeveelheid steen en vuursteen (zie tabel 1).

Tabel 1

aantallen en gewichten per vondstcategorie

Materiaal categorie	aantal	gewicht (gr.)
Aardewerk middeleeuwen	1	1
Aardewerk nieuwe tijd	1	1,3
Aardewerk bronstijd	2	10,3
Aardewerk ijzertijd	102	1344,2
Bot	5	5,4
Aardewerk pijp	1	1,9
Metaalslak	1	3,3
Natuursteen (kwartsiet)	8	367,2
Vuursteen	1	0,9
Verbrande klei	11	59,2

Het aardewerk uit de spoorvullingen is goed geconserveerd en weinig gefragmenteerd. Onder het materiaal bevinden zich geen versierde scherven, het overgrote merendeel betreft wandscherven. Het aardewerk is gemagerd met aardewerkgruis en organisch materiaal, kwartsmagering (op de twee scherfjes uit de late bronstijd/vroege ijzertijd na) ontbreekt. Verder vertoont een deel van het materiaal een oranjebruine buitenkant, duidend op oxiderende omstandigheden tijdens het bak-proces. Het materiaal is niet besmeten.

4.6 Ecologische monsters

Voor een evaluatie van de aanwezigheid botanische macroresten, is er een zevental monsters uit uiteenlopende context over een halve mm gezeefd. W. Kuipers heeft de monsters geanalyseerd en prof.dr. C.C. Bakels (Universiteit Leiden) heeft een kort waarderingsverslag geschreven. In drie van de zeven monsters (een kuiltje, een paalgat en een greppel) werden enkele verkoalde zaden aangetroffen. Twee monsters bevatten cultuurzaden (*hordeum*-bedekte gerst en *triticum*-emmer tarwe). Met name de emmertarwe zou bijzonder zijn, omdat Buurman (1993) deze soort vooral in de midden-bronstijd plaatst en het onzeker is of de soort ook later nog kan zijn geteeld in dit gebied. Het derde monster leverde de verkoalde resten van enkele wilde planten op, waaronder: ringelwikke/vierzadige wikke (*Vicia hirsuta/tetrasperma*), de beklierde duizendknoop (*Persicaria lapathifolia*) en rolklaver/klaver (*Lotus sp./Trifolium sp.*). Deze sporen zijn geassocieerd met het ijzertijd bewoning op deze locatie. Bakels beschouwt de resten als verkoold zwerfvuil liggend op een boerenerf.

Het advies van de paleobotanisch specialist is dat in geval er een vervolgonderzoek komt voor dit terrein, de resultaten zullen bijdragen tot een beter inzicht in de laatste fase van het boerenbedrijf in deze regio. Daarbij zal het nemen en analyseren van ecologische monsters onderdeel moeten uitmaken van het onderzoek. Twintig à dertig monsters worden daarbij voldoende geacht.

4.7 Monsters uit profielen

Tijdens het onderzoek is een pollenmonster geslagen in het profiel van put 2 waar zich een depressie bevond die verband houdt met de westflank van de kreekkrug. Omdat het substraat hier vooral uit zware zavel en matig zware klei bestaat, verwacht de botanisch specialist, ondanks de lage grondwaterstand ter plaatse, dat pollen aanwezig zullen zijn in het monster. Daarmee bestaat de mogelijkheid een inzicht te krijgen in de vegetatie van het omliggende gebied gedurende de late prehistorie.

Op de delen van het terrein waar de bodemopbouw nagenoeg intact is bestaat volgens de fysisch geograaf, drs. W.K. van Zijverden (ADC), tevens de mogelijkheid inzicht te krijgen in de periode waarin de vindplaats verlaten is. Een (micromorfologisch) slijpplatenonderzoek ter hoogte van de top van de kreekafzettingen, het veenlaagje en het afdekkende kleilaag is daartoe de geëigende methode van onderzoek.

5 Waardering

De vindplaats kan worden gewaardeerd op grond van drie waarde-categorieën (conform KNA, versie 2.0, oktober 2001): beleving, fysieke kwaliteit en inhoudelijke kwaliteit. Per categorie zijn criteria geformuleerd die telkens een score van 0, 1, 2 of 3 kunnen krijgen. Hoe hoger de score, des te groter de archeologische waarde van de vindplaats op dat punt. De totaalscore per categorie is bepalend voor de mate van archeologische hoogwaardigheid van de vindplaats als zodanig en de mate van noodzaak tot behoud en bescherming. Tevens wordt aangegeven wat de representativiteit is van de vindplaats: klein, gemiddeld, groot of zeer groot. Deze waardering wordt gebruikt voor de formulering van een selectieadvies, waarbij wordt bepaald wat het vervolgtraject is (bescherming, voortgezet onderzoek of vrijgeven) en wat voor maatregelen daartoe getroffen moeten worden. Dit selectieadvies wordt opgesteld door het daartoe bevoegde gezag. Dit briefrapport mag niet worden opgevat als een document waarin dit selectieadvies is geformuleerd. Wel zal in de aanbevelingen advies gegeven worden (zie onder) dat desgewenst kan worden gebruikt bij het opstellen van het selectieadvies.

In tabel 2 is de waardering van de vindplaats beknopt weergegeven. De toelichting op de tabel geeft kort weer hoe de criteria gewogen zijn.

Tabel 2

waardering vindplaats

Waarden	Criteria	Scores	Totaalscore
Beleving	Schoonheid	0	0
	Herinneringswaarde	0	
Fysieke kwaliteit	Gaafheid	2	4
	Conservering	2	
Inhoudelijke kwaliteit	Zeldzaamheid	2	7
	Informatiewaarde	2	
	Ensemblewaarde	3	
Representativiteit			groot

Beleving: omdat het terrein als gevolg van de ruilverkavelingen in de jaren 70 en 80 van de vorige eeuw geëgaliseerd is, is van het oorspronkelijke cultuurlandschap weinig meer te herkennen. Hierdoor kan de vindplaats door schoonheid en herinneringswaarde geen score krijgen.

Fysieke kwaliteit: de vindplaats scoort gemiddeld op de criteria gaafheid en conservering. De ruimtelijke en stratigrafische aantasting van de vindplaats is relatief beperkt gebleven door verkavelingsloten en drainagesleuven enerzijds, en verploeging en egalisering anderzijds. Hierdoor is de vindplaats redelijk gaaf gebleven. Met name de aanwezigheid van de oude prehistorische cultuurlaag in bepaalde zones geeft aan dat de sporen ter plaatse nauwelijks te leiden hebben gehad onder latere bodembewerking. Latere sporen (vanaf de middeleeuwen) zijn zeer schaars. De conservering van het culturele materiaal is redelijk. Er komt naar verhouding weinig afgerond en sterk verweerd materiaal voor en ook de fragmentatiegraad is bescheiden. De organische materialen zijn matig tot slecht bewaard gebleven. Het beperkt aanwezig bot is doorgaans verbrand en sterk gefragmenteerd. De botanische resten betreffen verkoold materiaal, hoewel niet mag worden uitgesloten dat diepere sporen en sporen langs de westflank van de kreekrug ook onverkoold materiaal kunnen opleveren.

Inhoudelijke kwaliteit: de vindplaats is binnen de regio van Opperdoes niet zeldzaam. In de jaren 80 zijn ten noorden van dit terrein andere ijzertijdvindplaatsen onderzocht. Voor het gebied van West-Friesland als geheel is de ijzertijd nog steeds een slecht bekende periode en informatie uit dit gebied kan inzicht opleveren in de bijzondere landschappelijke situatie ter plaatse of de post-depositionele factoren die een rol hebben gespeeld bij de conservering van deze vindplaatsen. De informatiewaarde is redelijk. Mogelijk kunnen de archeologische resten inzicht geven in de inrichting en omgeving van de verschillende huisplaatsen. Alleen tijdens een vervolgonderzoek kan worden vastgesteld wat deze informatiewaarde daadwerkelijk is. De ensemblewaarde is groot. De vindplaats maakt deel uit van een groter cluster uit de ijzertijd en kan met deze vergeleken worden.

Het eindoordeel is dat de vindplaats zeer representatief is voor nederzettingsterreinen uit de late prehistorie en de ijzertijd in het bijzonder. De omvang en vorm van het terrein lenen zich uitstekend voor een goed overzicht van de afzonderlijke erven en de directe landschappelijke en cultuurlandschappelijke omgeving.

6 Aanbeveling

De vindplaats “Kluitens-Zuid” gelegen aan de Almereweg te Opperdoes (Noord-Holland) is op grond van de boven omschreven waardering behoudenswaardig. Daarom zal in eerste instantie moeten worden bepaald of de vindplaats kan worden behouden door middel van ruimtelijke inpassing of door archeologisch duurzaam te bouwen. Mocht behoud niet mogelijk zijn, dan zal gelet op de representativiteit van de vindplaats en de potentie voor voortgezet wetenschappelijk onderzoek in de regio en naar de periode van bewoning ingestoken moeten worden op vlakdekkend onderzoek door middel van een opgraving. Op basis van het proefsleuvenonderzoek is het niet mogelijk grotere delen van het terrein af te bakenen die als “archeologie-vrij” kunnen worden aangemerkt. De archeologische sporen manifesteren zich over het gehele terrein. Wel is een smalle strook langs de oost- en west grens van het grotere terrein tot enige diepte verstoord, waardoor archeologische resten verdwenen lijken te zijn. In totaal wordt het te onderzoeken areaal in een opgraving geschat op 2,2 ha. (1,7 ha voor het grotere deel, 0,5 ha voor het smalle, westelijk deel).

Literatuur

Buurman, J. 1993: Carbonized plant remains from a pre-Roman Iron Age house site at Opperdoes, West-Friesland, The Netherlands, in: *VegetHistArcheobot* 2, 69-78.

Fokkens, H. en G.P. Alders 2003: *Programma van eisen. Inventariserend veldonderzoek. Opperdoes-Soppediep (gemeente Noorder-Koggenland)*, Stichting steunpunt Cultureel Erfgoed Noord-Holland.

Woltering, P.J. 1980: Archeologische kroniek van Noord-Holland over 1979, in: *Holland* 12, 230-257.

Woltering, P.J. 1981: Archeologische kroniek van Noord-Holland over 1980, in: *Holland* 13, 201-229.

Woltering, P.J. 1985: Prehistorie en Romeinse Tijd in West-Friesland, in: *West-Frieslands oud en nieuw* 52, 199-232.